

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (XXXVII):

„Fondul Iancu” și cocardele tricolore

- Avram Iancu șef de bandiți și cerșetoria publică – ofensa adusă ... monarhului!

„haramia vezér” - Avram Iancu - „șef de bandiți”

“ori-cine contribuie cu ceva în interesul ridicării plănuite a unei statue lui Avram Iancu, ori adună contribuiri ori dă, va fi pedepsit cu 5 zile de arest și cu amendă până la 100 de florini”
Magistratul Sibiului

Românii văd în verdictul procurorului de stat Lázár Miklós, și cu tot dreptul, o ofensă adusă persoanei Monarchului.

Fondul Iancu confiscat

colecta pentru Fondul Iancu „cerșetorie publică”

“Și spiritul lui Iancu de pe pământ apune, Și stă în ceruri paznic al gloriei străbune ...”

CÎMPENI – Statul popular raional și statuia lui Avram Iancu
monument ridicat în 1930 la Târgu Mureș și mutat în 1940 la Cîmpeni

„Fondul Iancu” și cocardele tricolore - Avram Iancu șef de bandiți și cerșetoria publică – ofensa adusă ... monarhului!

Mesajul lui Ioan Russu Șirianu pentru ridicarea unui monument lui Avram Iancu era simplu: «Pentru toți românii e o datorie să depună prinosul lor de recunoștință pe mormântul aceluia, a cărui memorie ne e sfântă tuturor». Inițiativa a creat o puternică mișcare, separată de luptele memorabile pentru apărarea educației, a culturii și limbii naționale, a drepturilor economice și politice. Noua mișcare - pentru ridicarea monumentului - care a unit românii, a avut multiple consecințe pe plan social și chiar politic în Transilvania, efectele generate fiind resimțite până la prăbușirea imperiului austro-ungar, în 1918. Toate publicațiile românești au susținut anunțurile, acestea apărând atât în presa din imperiul austro-ungar cât și în România, fiind formate și comitete de inițiativă (la Abrud). Comitetul Central al Partidului Național Român a stabilit un comitet de conducere al colectei, numind ca responsabil pe tribunistul Tit Liviu Albini „candidat de avocat” din Sibiu, listele cu donatorii fiind publicate periodic, în „Foaia Poporului”. Scopul străngerii de fonduri: edificarea unei statui ecvestre și „înființarea unei fundațiuni care să poarte numele acestui erou”. Tinere din Sibiu, Eugenia și Leontina Simionescu, Letiția Roșca, Alexandrina și Elena Cunțan, respectiv Maria Cioban (din Nădășel) au lansat - în sprijinul creșterii „Fondului Iancu” - inițiativa tipăririi și distribuirii de cocarde tricolore, în vara anului 1894.

În contextul procesului memorandiștilor, autoritățile au înțeles amploarea evenimentelor, primele măsuri fiind interzicerea tipăririi și vânzării cocardelor tricolore și trimiterea în judecată a tinerelor românce. Procesul domnișoarelor a dat ocazia unei mari campanii, în România și Italia fiind publicate ilustrate cu fotografiile domnișoarelor acuzate în portul popular săliștenesc, efectul prigoanei autorităților fiind invers, față de cel scontat. Prin ordinul nr. 426/1895 emis de ministrul ungar de interne, Dezideriu Perczel, se interzicea colecta pentru monument; autoritățile locale au emis dispoziții aduse la cunoștința locuitorilor. Astfel, magistratul Sibiului prin hotărârea publicată sub nr. 4047/1897 anunța: «ori-cine contribuie cu ceva în interesul ridicării plănuite a unei statue lui Avram Iancu, ori adună contribuiri ori dă, va fi pedepsit cu 5 zile de arest și cu amendă până la 100 de florini». În paralel, s-au lansat zvonuri false privind faptul că sumele donate ar fi fost însușite fraudulos de administratorii fondului, generându-se suspiciuni și provocând dezbinarea donatorilor. Intuindu-se intenția confiscării fondului, comitetul de inițiativă a luat decizia transferului sumelor strânse, din Banca Albina la București, în administrarea lui Ioan Slavici. Colecta publică a încetat, dar autoritățile au acționat în judecată administratorii fondului, cerând justificarea și predarea acestui fond. Au fost arestați Tit Liviu Albini și ulterior Ioan Moța, casieri ai fondului, pentru vina de a fi colectat acest fond. Studentul Lucian Bolcaș (anul IV la Academia de drept Oradea) a fost exclus din toate școlile universitare din imperiu, pentru singura vină că, în 1898, a reprezentat separat tinerimea română la Congresul studentesc de la Torino, susținând ideea apărării memoriei lui Iancu. Excluderea lui a produs un nou val de proteste în întreaga presă, precum și manifestații studentești românești în România, Belgia, Germania și Italia, Lucian Bolcaș fiind nevoit să se refugieze în București, unde i s-a făcut o primire triumfală.

Ancheta „**Fondului Iancu**” a durat câțiva ani, procesul fiind ținut în 30 noiembrie 1899, în sala arhiplină a Tribunalului din Alba Iulia; redactorul Tribunei și casierul fondului Tit Liviu Albini, era acuzat de procurorul de stat, contele Miklós Lázár. Acesta «pierzându-și controlul – sau probabil, intenționat – uită să mai vorbească despre acuzat și se dedă la atacuri calomnioase împotriva lui Avram Iancu, pe care îl califică „**șef de bandiți**”, iar acțiunea inițiată de românii transilvăneni, „**ca cerșetorie publică**”». În atmosfera incendiară, asistența protestând împotriva insultei, avocatul apărării dr. Ștefan Cicio Pop, a încercat să infirme acuzațiile nefondate prin prezentarea personalității și acțiunilor patriotice ale eroului național, solicitând procurorului retractarea afirmațiilor. Tribuna nr. 9 din 14/26 ianuarie 1900 prezintă articolul «**„Deutsche Zeitung” în chestia Iancu.**», din care reproducem: «Indignare mare domnește printre întregul popor român, dincoaci și dincolo de Carpați (...). Memoria lui Avram Iancu, care a condus pe Români în 1848 și 1849 în contra Maghiarilor rebeli, și s'a ciocnit cu aceștia în multe lupte sângeroase și le-a pregătit multe desastre, memoria aceluiași Iancu, pe care Împăratul și Regele Francisc Iosif I., după sufocarea revoluției l-a distins cu orduri înalte pentru meritele sale câștigate în jurul dinastiei și a patriei: a fost de curând ofensată, nu doară din partea presidentului vre-unei reuniuni culturale maghiare, pentru-că cu așa ceva suntem obicinuiți, ci din partea unei autorități regești, într-un mod extrem de revoltător. Cu ocaziunea unei pertractări finale (...) procurorul de acolo a lăsat să fie răpit de declarația rămasă necondamnată din partea presidentului, că Avram Iancu a fost un „**haramia vezér**”, ceea-ce însemnează șef de bandiți. Că cuvintele acestea ale unui

procuror de stat, regesc, au provocat în inima poporului român indignarea furtunoasă și adâncă amărăciune, care a ieșit în suprafață în vieața publică, așa, cum e cu puțință pe lângă guvernarea „liberală” dominantă – nu e de loc de mirat. Pentru că **Avram Iancu e sărbătorit din partea tuturor Românilor ca cel mai mare erou național al veacului espiat**. De altă parte, se potentează ofensa adusă prin faptul, că ea vine dela o autoritate de stat, din statul la a cărui existență contribuiesc și Români. Și în fine, Români văd în verdictul procurorului de stat Lázár Miklós, și cu tot dreptul, **o ofensă adusă persoanei Monarchului.**» Tribuna a relatat în fiecare număr desfășurarea evenimentelor; Tribuna întreba „**Cine au fost bandiți la 1848-49?** cerând satisfacție națiunii române! În nr. 267 din 3-15 Decemvrie 1899, publică articolul „**Enciclopedia maghiară „Pallas” despre Iancu**”, presa divizându-se față de calomnia procurorului: «”*Magyarország*” scria astfel: (...) Natural, că rolul de conducător în atacurile acestea îl are „*Tribuna*”. Acest organ al ultraiștilor în numărul ultim numește *hienă* pe procurorul. Zice că e o scârboasă crimă acest atentat al procurorului, care se agravează încă și mai mult prin faptul, că *lașul de el* nu ca persoană privată a comis-o, ci în calitate oficială, ca reprezentant al ministrului de justiție. „*Tribuna*” înștiințează, că se va adresa direct ministrului de justiție, ca să capete satisfacție...» În „*Foiața Tribunei*” (ianuarie 1900) apăreau o serie de poezii în memoria eroului. Reproducem ultimele versuri din poezia “**Spiritul lui Iancu**”: «(...) **Și spiritul lui Iancu/ de pe pământ apune,/ Și stă în ceruri paznic/ al gloriei străbune;/ Ear’ Moțul îngenunche/ Șoptind o rugăminte,/ În care țese tainic/ un jurământ ferbinte,/ Că țeara lui iubită/ pe veci n’o părăsește,/ Ci dacă cere lipsa,/ cu spada o scutește.** **G. Țințariu**».

Fondul Iancu totalizând 4701 florini, a fost adus din București și depus la banca „Victoria” Arad, fiind predat asociațiunii ASTRA. Deși Tabla regească a hotărât numai confiscarea sumei depuse după publicarea ordinului (440 de florini), în pofida contestațiilor s-a confiscat întreaga sumă. Abia la 10 mai 1930, după 36 de ani, visul lui Ioan Russu Șirianu s-a împlinit; la Tîrgu Mureș s-a dezvelit prima statuie închinată memoriei lui Avram Iancu, aceasta fiind salvată – în 1940 – prin mutarea la Cîmpeni.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xxxvii-137975.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xxxvii-137975.html. The page header includes the Tribuna logo and the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo are logos for the organizer (Procurorul General), producer (Tribuna.ro), strategic partner (Gabinetele de Presă), and principal partner (Continental). A red navigation bar contains categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The article title is "2018-MAREA UNIRE și Tribunismul (XXXVII):". The author is Marius HALMAGHI, published on 09.09.2018 at 22:23, with 363 views and 0 comments. There are 10 shares and social media icons for Facebook, Twitter, and Pinterest. A search bar is visible at the bottom right.